

Trenne viktiga frågor, rörande den helige Ande och helgelsen

Att utan helgelse ingen får se Herren, det är en regel i Guds ord, som var och en visst känner och erkänner, men som få, rätt besinna och rätt förstå. Huru förskräckligt blir icke det förgätet, att utan helgelse får ingen se Herren! Huru ömkeligt bliver det icke missförstått och missbrukat! Vidare: att all helgelse är den helige Andes verk, att det är bedrägeri med all helgelse, att ingen sann helgelse finnes, varest icke den helige Ande bor i hjärtat, det är ock en regel, som lika lätt erkännes, men som ännu mer förgätes, än den förra, i det tusende själar söka helgelsen genast och direkt, utan att först besinna, om de ock hava fått den helige Ande, utan att veta eller fråga efter, huru man får Anden, samt vad som egentligen utgör den helige Andes verk.

Uti Apg. 19 kap. berättas, att, då Paulus kom till Efesus och där fann några lärjungar, frågade han dem: »Haven I fått den helige Ande, sedan I kommit till tron?» Och de svarade: »Vi hava icke ens hört, om någon helig Ande är till.» Då sade han till dem: »Vartill haven I då blivit döpta?» De sade: »Till Johannes dop.» Då började aposteln förklara för dem Johannes dop, att det nämligen var en *bättringens döpelse* (v. 4) »till den tro, som skulle uppenbaras» (Gal. 3: 23, 24), och därför, när tron ännu var något tillkommande, och icke i deras hjärta närvarande, så var det orsaken, varför de icke hade fått den helige Ande. Och när han så hade undervisat dem till tron på Jesus Kristus och lagt sina händer på dem, fingo de den helige Ande, tillika med dess (den tiden vanliga) undergörande gåvor, så att de begynte tala med tungor och profeterade.

Denna händelse har åtskilligt lärorikt och tankvärt uti sig. Det mest oväntade och tankvärda var, att dessa »lärjungar», ehuru de voro lärjungar, döpta med Johannes dop till bättring och således stadda under bättringen, likväl icke voro komna till det livet, att de hade fått den helige Ande! Här se vi ock, att aposteln Paulus icke lät det bero därvid, att de voro lärjungar m. m., utan frågade efter tecknen på, en hel ny födelse av Anden. En tolkare av denna händelse menar, att Paulus funnit dem stela och oandliga och sagt till dem: »Det ser ju så livlöst ut ibland eder! Haven I icke fått den helige Ande, sedan I trodden?» Att de voro döpta till Johannes dop betyder, att de hade mottagit kraften av Johannes Döparens ämbete och predikan, vilken predikan var: bättring, bättring, skyndsamt bättring — samt voro genom dopet därtill invigda; ty saken var denna: Johannes, Kristi förelöpare, var sänd av Gud att »bereda Herrens väg», att »sänka berg och kullar», att förkrossa människors stenhjärtan genom sin stränga bättringspredikan; men, bättringen kunde aldrig giva, liv, tröst, frid, fröjd, nytt hjärta.

Andens sinne och kraft; detta skulle Kristus, vilken på samma tid uppträdde, göra med sin nådespredikan. Denna förklaring plägade Johannes själv ofta giva med orden: »Jag döper eder med vatten till bättring, men den, som kommer efter mig, skall döpa eder med den helige Ande» (se Matt. 3; Mark. 1; Luk. 3; Joh. 1). Att vara döpt blott med Johannes dop betyder således, att stå under bättringen, utan att hava fått förlåtelsens stora, tröst och glädje i Kristus; att gå med detta sinne: Ack, den som kunde vara, kunde göra, kunde strida, vaka, bedja! och ännu icke hava fått det sinne, som säger: Ack, vad Kristus är, vad Kristus har gjort, vad Kristus har stritt, har bedit, har utträttat! »Jag vart död», vart till skam på min bättring; men se, jag fick allt på en gång till skänks genom honom, »som har älskat mig och utgivit sig själv för mig; det jag nu lever i köttet, det lever jag i tron på Guds Son; nu lever Kristus i mig» (Gal. 2: 19, 20). Se, denna döpelse av Anden fattades dessa lärjungar i Efesus, och därför hade de icke fått den helige Ande. Detta är det viktigaste om dem att märka.

Men även är det vid denna händelse ljuvligt att se, att dessa lärjungar läto undervisa sig om vad som fattades dem, och icke uppreste sig emot Pauli tal. Därför fingo de på denna dag ock göra en stor lycka. Tänk, vilken oväntad dag, vilken oväntad lycka detta dock blev för dem, då de troligtvis förut aldrig visste, att något fattades dem, att ännu någon stor och salig erfarenhet återstod! Samma lycka vederfors även den vältalige, brinnande, nitiske Apollos, då även han lät undervisa sig; varom läses näst förut, eller i slutet av 18:e kap. av Apg. Apollos predikade med brinnande nit och ande, men »kände endast till Johannes dop» (v. 25); men två av hans åhörare, Priskilla och hennes man Akvilas,

»togo honom till sig och framställde för honom ännu grundligare Guds väg» (v. 26). Och se, han, som var en så nitisk och värtalig predikant, lät likväl lära sig av dessa sina åhörare.

O, att många ibland. oss, även bland dem, som äro nedsänkta i Johannes bättringsdöpare, finge nåd till den självförsakelse — och redligheten mot sina själar — att de kunde gå till sig själva och pröva, om de ock fått den helige Ande, eller, om icke denna händelse kan finna motsvarighet även ibland dem! Visst äro vi alla ordentligt sakramenterligen döpta till Kristus; visst hava vi alla, hört, att en helig Ande är till; men — vi se ju för ögonen, att många icke veta mera något Guds Ande inneboende och sanna verk hos sig än dessa, som aldrig hört, att han fanns till.

För dem, som icke känna och beklaga, att de sakna Anden, är detta ett hårt tal; men vad hjälper? Det blir dock sanning, samt uttalat av samma kärlek, varav Priskilla, Akvilas och Paulus drevos att så tala, om vi tillägga, att vi mena, det många »lärjungar», d. ä. väckta och av Johannes bättringspredikan en gång fattade likväl icke hava den helige Ande. Detta visar sig; ty där Herrens Ande bor, där är han sannerligen icke överksam och fåfång, utan uträttar ock något i sak och kraft. Somliga hava, efter några erfarenheter av väckelser och ljuvliga rörelser, förlorat även den första bättringens omsorg, men behålla talet därom, så att deras religiositet nu består i munnen, i vackra ord; men därunder har det ingen vikt i deras hjärtan: det är ingen fruktans ande, ingen omsorg om att vara uppriktig, ingen rädsla för hjärtats falskhet och syndens bedrägeri, utan de kunna nu, under förebärande av den kristliga friheten, tron och nåden, komma ut med allt, kunna deltaga i sådana fåfängligheter, som Anden plägar bestraffa hos redliga själar, men de i stället nu kunna försvara. Om tron och nåden kunna de väl ock tala; men när denna tro ingenting uträttar, icke verkar någon glädje, någon kraft, något nytt uppsåt, så visar det sig väl, att de icke i sanning hava tron, icke hava Anden.

Andra åter kunna gå längre i nit och en viss allvarlighet, men sakna likväl Andens egentliga och utmärkande frukter: deras religion består blott i vissa andliga levnadsreglers iakttagande, i goda böckers läsande, redliga lärares hörande, i något bedjande och något arbetande för Guds sak, även i strid mot vissa synder, samt i vackra ord, eller i stränga ord, i synnerhet i avseende på andra; men häruti består allt. Där är ingen verklig frid med Gud, ingen glädje över Frälsaren, ingen fröjd i Anden, ingen av tron verkad kärlek, ödmjukhet, erkänsla, ingen helig drift och nitälskan om Kristus och hans nåds förhållande, korteligen, inga tecken av den helige Ande.

»Varav hjärtat är fullt, därav talar munnen», säger Kristus, och det skall en dag bliva dem förskräckligt, att de icke velat akta det ordet av honom och därpå igenkänna sig. Även säger han själv, att där Anden bor, där bär han vittnesbörd om Kristus (Joh. 15: 26, 27). Detta för dem, som icke vilja tro och erkänna, att de icke undfått den helige Ande.

Men det finnes andra, som ännu ligga nere i Johannes döpare, i ett vaket samvetes kännedom av fördärvet och vanmakten, som känna och erkänna, att de sakna Andens kraft; de se det onda hos sig, ville gärna vara det kvitt, men äro alldeles vanmäktiga till all förbättring; där är ingen Ande, ingen övernaturlig kraft, ingen »Guds starkhets makt» och ingen frid, åtminstone ingen varaktig frid; korteligen, inga vedermälen av Guds Andes verkliga inneboende och den sanna helgelsen.

De *vilja* mycket, vilja vaka, bedja, strida, älska, men allt blir endast vilja, endast beslut och föresatser, allt är vanmakt och död. De ville t. ex. bittert *ångra* synden, men känna hos sig idel hårdhet, skrymteri, lättsinne, så att de säga: jag har blott själva synden, men icke syndakänslan; jag *ser* synden, men kan icke *känna* och *ångra* den. De ville *älska* Gud, men känna en bedrövlighets kallsinnighet, samt avgudisk kärlek till andra föremål. De ville varmt och träget *bedja*, men beklaga: Jag kan icke ens bedja, mina tankar flyga bort, min bön är så torr, kort, kraftlös och skrymtaktig. De ville vaka och *strida* mot synden, men klaga: Jag är så förskräckligt lättsinnig, att så snart frestelsen påkommer, syndar jag.

Korteligen: fördärvet är rådande, de gamla skötesynderna övervinna dem beständigt. Då de i några dagar hade levat något bättre och började hoppas, att segern var vunnen och de skulle nu få börja tro, så ramlar åter deras så mödosamt uppbyggda fromhet, de försynda sig igen, och allt är lika när, lika olyckligt, eller ännu värre.

De kväda alltid på den sorgliga visan:
»Är någon syndig lusta till, som på mig ej vinner?
Tänke vad. jag tänka vill, synd sig med infinner.
Tale vad jag tala må, tungan mig förråder.
Jag må ligga, gå ell' stå, synden vid. mig låder.
Jag mig föresätta plär, ej mot samvet' göra;
men så snart tillfälle är, låter mig förföra.
Ty har jag alls ingen ro uti Gud. ell' världen:
varken kan jag nåden tro ell' ha frid i flärden.»

Se, dessa ligga nere i Jordans kalla vatten, i Johannes bättringsdöpare. Där går så ömkligt till. Sådana olyckliga tider kunna inträffa även för de trogna, sedan de en tid stått i trons frihet, när de på nytt fångas under trældomens ok och nedsjunka i lagsinne; ty då har lagen åter samma verkan, som före trons uppkomst, nämligen att blott uppväcka synden och uppenbara vanmakten. Men dessa som kommit till trons liv och blott i anfäktningens tid förlora Andens segrande krafter, de böra av sin egen erfarenhet veta, vad som är enda hjälpen, för att få Anden, dess liv och frid; ehuru de också ofta glömma det. Men de som aldrig smakat trons sanna salighet och kraft, de böra av detta elände förstå, att de icke fått Anden; ty skriften säger: *Varest Herrens Ande är, där är frihet* (2 Kor. 3: 17); *Andens sinne är liv och frid* (Rom. 8: 6); *Andens frukt är kärlek, fröjd, frid m. m.* (Gal. 5: 22); *»allt det som är fött av Gud, det övervinner världen»* (1 Joh. 5: 4). Huru är det möjligt, att den helige Ande, boende i mitt hjärta, icke skulle förmå någonting, utan att jag skulle beständigt vara en slav och fridlös och främmande för Frälsaren?!

Nu frågar en själ, som sådant besinnar, med allvar —och detta blir den första av de tre viktiga frågor, som skulle besvaras:

Huru och varigenom får man den helige Ande?

Här svara de flesta: Genom *bön*! Detta är visst väl och gott; men tusende ängsligt arbetande och betungade själar säga till oss: »Jag arme, måste då vara förkastad, ty jag har bedit dag och natt om den helige Ande och dess frukter, kärlek till Gud, fröjd, frid m. m., och står ännu, efter flera års sökande, på samma punkt, i saknad av alla, dessa en sann helgelses vedermälen.» Ja, så sker det verkligen. Och vad är då felet? Svar: Gud brinner av kärlek och vill utsägligen gärna giva den helige Ande åt dem, som bedja därom; men han kan icke, han vill icke giva den på annan väg, än den, som han i sitt ord anvisat oss.

Hela skriften och all erfarenhet visa, att man icke *får* Anden, vad helst man företager, *utan endast* på ett visst sätt. Johannes döpare är väl god, bön är ock ett gott, bättring, allvarlighet, allt är gott; men om man än i 40 år arbetar härmed, eller med bidande, tänkande, vakande, så blir man dock utan Ande och liv, om icke något annat sker. Hör då, vad Paulus säger till galaterna: »Detta vill jag allenast veta av eder: Haven I undfått Anden av lagens gärningar eller av trons predikan?» (Gal. 3: 2).

Se här hemligheten, hur man får Anden: *trons predikan!* —eller, såsom det i grundtexten egentligen heter: trons *hörande!* Så lär Paulus. Och här tager han galaterna, själva till vittnen och tvingar dem att besinna och bekänna sin egen erfarenhet. Ehuru de nu hade blivit av falska profeter förvillade att åter söka rättfärdighet och helighet av lagen, borde de dock själva veta med sig, att så länge de arbetade tunder lagen med eget verkande, så fingo de icke Anden; men att så snart de hörde och anammade predikan om Guds stora nåd i Kristus och om tron, så fingo de den helige Ande. Detta förhållande hava vi nu redan skådat på lärjungarna i Efesus Apg. 19).

Även läsa vi härom en lärarik historia i Apg. 10:e kap. Där omtalas Kornelius såsom (märk!) *from och gudfruktig med hela sitt hus, givande många allmosor åt folket och bedjande till Gud alltid*. Och ändå kunde han icke ingå i Guds rike, med mindre Petrus först blivit efterskickad, som skulle predika Kristus för honom. Och när detta skedde, och några ord om syndernas förlåtelse i Jesu namn kommo i deras öron och hjärtan, då, står det, då föll den helige Ande på alla dem, som det hörde. Vad gjorde nu dessa, då de fingo den helige Ande? Alldeles ingenting; de sutto där helt stilla, med korslagda händer, och endast hörde på Petri predikan, hörde om Kristus, som varit död, men åter blivit levande — och

se, märk och lär! Lukas berättar, att just i det Petrus uttalade orden: »Honom bära alla profeterna vittnesbörd, att var och en, som tror på honom, skall få syndernas förlåtelse genom hans namn» — just »medan Petrus ännu talade dessa ord, föll den helige Ande på alla dem, som hörde hans tal!» (v. 43, 44).

Är detta icke nog tydligt talat? Skola vi ännu spjärna emot udden för att vidhålla egna meningar? Skall icke det en gång bekomma oss allt för illa? Här är det ju med själva *erfarenheten* bekräftat, att Anden och helgelsen undfås endast genom *trons hörande*, märk, blott genom *hörande* — *hörande* och *emottagande* — icke genom *görande*, utan blott genom *hörande* om oförskyllad nåd! O, vad det kostar på den arma, stolta, adamitiska självbetydande naturen att få ett sådant utslag: Du förmår alls intet; vill du hava Anden och bli helig, så måste du bli stilla, måste du erfara och erkänna, att du är död och förmår alls intet; du måste nu endast *höra*, vad en annan har gjort; och blott genom det hörandet, det stilla, handfallna *hörandet* och emottagandet av en gåva, av barmhärtighet och förlåtelse, skall du få liv, få den helige Ande med dess frukter, fröjd, frid, kärlek! o. s. v. Vill du icke höra och tro detta, så gå då, försök dig ännu i 10, 20 år på vaka, bön, strid, och låt oss se, om du får den helige Ande!

Du skall hellre tusende gånger få försmäkta i otrons öken och där dö, än du under lagen får Anden, får liv, frid, kärlek, lust och kraft. Handen och tungan kunna väl tvingas och hållas tillbaka från onda ord och gärningar; men här är nu fråga om *helgelsen*, hjärtats helgelse, om *hjärtat*. Och hjärtat kan ingen människa tvinga, hjärtat kan aldrig regeras med bud och lagar, hjärtat går sin väg och förblir sådant det är, huru man än arbetar därpå. Vad jag älskar, det älskar jag, även om jag säger till mig själv: jag får icke älska det! ja, om Gud själv förbjuder mig det. Vad jag icke älskar, det kan jag icke tvingas att älska, om ock Gud befaller mig det. Jag kan väl önska att för hans befallning kunna älska det; jag kan ock säga: ja, ja, jag vill lyda, jag vill älska, men ändå älskar jag icke. Hjärtat kan icke tvingas.

Då Israel stod bävande under Sinai blix och doner, lovade de att göra allt vad Herren befallde; men Herren svarade: »O, att de hade ett sådant hjärta!» (5 Mos. 5: 29). Han visste, att hjärtat gick sin egen väg. Här sannas sångens ord: »Vårt hjärta är väl ringa, dock står det ej att tvinga och under lydnad bringa, fast hela jordens tyngd och makt uppå det bleve lagt. Fast Moses med sin hammar' det stundom slår och krammar, dock, förrän han slutat har, så är det, som det var.» — — Ja: »Vad hjälpa samvetsplågor samt luttringseldars lågor att dämpa syndens vågor? Förutom tron är bättring all ett hårt, men kärnlöst skal.»

Men detta skall i synnerhet bli tydligt, om man betänker, vad *som är Andens frukt*. Många tala och tänka och drömma om helgelsen och Anden, och veta icke, varuti hans verk består; det är dem blott en dröm och aning, ingen reel sak. Men skriften säger bestämt, varuti det består. Paulus säger: »Andens frukt är kärlek, fröjd, frid, långmodighet, mildhet, godhet» m. m. Andens första frukt är *kärlek*; kärleken är ock all helgelses och alla goda gärningars enda rätta källa. Nu bör således undersökas, hur man får kärleken. Kan man någonsin genom föresats, allvar, bud, lagar, kamp och strid skaffa sig kärlek? Är det icke en allmän regel, att *över kärleken kan ingen bestämma*? Vad jag älskar, det älskar jag, även om Gud förbjuder det; såsom redan är sagt. Huru skall jag då få *kärleken* till Gud?

Kristus förklarar detta i Luk. 7: 36-50. Han säger: Denna kärlek uppkommer endast genom Guds förlåtande av synderna och mottagandet av denna Guds barmhärtighet; den som mycket förlåtes, han älskar mycket; den som mindre förlåtes, han älskar mindre. »En borgenär hade två gäldenärer; den ena var skyldig honom 500 penningar, den andra 50. Och då de icke kunde betala, efterskänkte han dem båda. Vilken av dem skall nu älska honom mest?»

Då fariseen Simon själv erkänt, att den, som fått mest efterskänt, skulle älska mest, gör Jesus tillämpningen: Du, Simon, har så mycken fromhet, att du icke, såsom de andra fariséerna, försmädar mig, utan till och med bjuder mig till ditt bord; men — denna kvinna, denna stora synderska, hon badar mina fötter med sina kärlekstårar och torkar dem med sitt huvudhår och kan *icke* upphöra att kyssa mina fötter; däremot har *du* icke ens kysst min mun och till mina fötters tvagning icke ens givit mig vatten. Fastän *hon* är en stor synderska, och *du* ett stort helgon, har dock *hon* Anden, och *du* icke; *hon* har Andens frukter, och *du* lagens gärningar; så är *hon* då ett sant helgon, och *du* ett falskt. Korteligen: den mera förlåtes, han älskar mera. Det enda sättet att tända kärlek i Adams barns hjärtan är nu, att jag nu förlåter dem allt vad de hava gjort; då älska de mig (se Jer. 31:31-34).

Detta var andemeningen av Jesu tal om kärlekens uppkomst. På samma sätt är det med Andens övriga frukter. Aposteln nämnde vidare *fröjd, frid*. Kan man väl genom lagar, bud och tvång förmås till fröjd, göras glad, verkligt glad? Nej, glädjas i Gud, glädjas åt Frälsaren, det kan ingen människa tvinga sig till. En verklig *frid* i Gud, en inre hjärtats *mildhet*, med flera Andens frukter, kan ingen människa taga sig. Allt, som egentligen är Andens verk, fås aldrig annorlunda, än därigenom att jag, *som en syndare, medan jag ännu icke blivit helig*, blir benådad, och försmält av Frälsarens kärlek, av hans förlåtande, såsom synderskan därav blev försmält. Då först får jag kärlek och andra Andens frukter. När Luther i Evang. Post. n:o 5: § 55, förklarar »Johannes döpelse», säger han: »Johannes döpte med Jordans vatten till bättring. Det kalla vattnet betecknar lagens lära.

Den upptänder icke kärleken, utan utsläcker honom fast mer. Ty genom lagens predikan känner människan, huru svårt och omöjligt dess fullkomliga hållande är, därigenom blir hon då lagens fiende, och all hennes håg och lust till honom kallnar, så att hon känner, huru alldeles hon uti hjärtats grund är lagen emot. Då uppenbarar sig den allra svåraste synden, den nämligen, att människan är Guds heliga lags fiende» o. s. v. Då är hon döpt med »Johannes döpelse», och något mer kan den döpelsen icke uträtta. Sedan hjälper endast den stora syndaförlåtelsen, omfattad med tron, vilken nu försmälter och omskapar hjärtat, så att det heter döpt med Ande och eld. Därtill tjänar då endast *trons hörande*. Men här tänker någon: »Visst tror jag på Kristus; vem skulle icke tro på Kristus? Nog tror man — hellre fattas det i levernet.» Se, dessa bevisa med detta tal blott, att de icke veta, vad *tron på Kristus* vill säga. De mena, att de tro på Kristus, när de hålla allt för sant, som står skrivet om Kristus, ja, de hålla ock allt, som han gjort för oss, för att vara väl uträttat och icke mera behöva påtänkas; de hava däremot hela sin omsorg vänd på sig själva; och därmed hava de tröst, när allt går väl och vackert med levernet; men när de något svårare försyndat sig, fly de till sin ånger, bön och bättring, för att därigenom få nåd och frid med Gud. Detta är ju uppenbarligen att av hjärtat tro på sig själv, om ock förståndet och bekännelsen äro efter ordet.

Den, som verkligen tror på Kristus, har hela sin själs uppmärksamhet vänd på honom, sin omsorg och sin glädje fäst vid honom, ser på honom, har all sin tröst i honom; ty en rätt kristen har kommit till skam på sig själv och sitt eget arbete, har därför lärt att hålla det för uselhet och avskräde, havande nu sitt allt uti Kristus, verkligen sitt allt, både sin rättfärdighet och sin helgelse. En sådan bekänner då: »Visst tycker också jag, att jag borde mer arbeta själv och icke tro så mycket, ja, jag fruktar stundom, att jag tror för mycket, att jag borde åter komma under lagen, för att bli allvarligare och därigenom frommare; men när jag ihågkommer min erfarenhet, så vittnar den om detsamma, som skriften säger; ty så länge jag umgicks med lagsinnet och med lagens gärningar, var jag i djupet av mitt hjärta kall för Gud, hade ingen inre lust och kärlek till honom och hans vägar; därjämte förblev jag alltid en slav under vissa synder och gnagdes invärtes av en frätande oro.

Däremot, när jag lärde känna Frälsaren och kunde tro hans nåd och försäkran om syndernas förlåtelse, fick jag genast en förunderlig lust och kraft till det goda, en varm anda, en kärlek och lust, som gjorde allting lätt, så att det, som förr varit mig svårt, gick nu liksom av sig självt. Och allt detta händer ännu alltid: när jag fångas i lagsinne, blir jag kall och svag; men när jag får frid i Kristus, så får jag en ny lust och kraft till det goda.» Ja, sådan är en kristens erfarenhet. Och denna erfarenhet överensstämmer med skriften. Den fromhet och anda, som icke uppkommit på samma väg, som skriften lärar, är icke den sanna.

Se nu här, huru långt fjärran från sanningen, från *erfarenheten* av den sanna trons kraft de måste vara, vilka mena, att tron på Kristus är skadlig för helgelsen. Däremot vet en trogen *intet annat sätt för att få helgelsen, än att söka få Anden; och intet annat sätt för att få Anden, än trons hörande!* Med ett fattigt sinne suckar han därunder efter nåd att kunna omfatta det; och då detta sker, får han Ande och liv. Därför, när en evangelisk predikare en gång tillfrågades, varför han så mycket predikade om Kristus, nåden och tron, och mindre predikade helgelsen, svarade han: »Emedan jag förkunnar! Skriften säger bestämt, att var *och en, som tillhör Kristus, har Guds Ande boende i sig*.

I Rom. 8: 9 står: »Men I ären icke i köttet, utan i Anden, om Guds Ande annars bor i eder; men om någon icke har Kristi Ande, så hörer han icke honom till.» Jämför v. 11, 15, 16.

I 1 Kor. 3: 16: Vetten I icke, att I ären ett Guds tempel och att Guds Ande bor i eder? Och i kap. 6: 19: Eller veten I icke, att eder kropp är ett den helige Andes tempel, vilken bor i eder och som I haven av Gud, och att I icke ären edra egna?

I 2 Kor. 6: 16 står: »Ty I ären ett den levande Gudens tempel; såsom Gud har sagt: *Jag skall bo hos dem och vandra bland dem.*»

I Joh. 14: 16, 17 står av Kristi egen mun: »Jag skall bedja Fadern, och han skall giva eder en annan Hugsvalare — — sanningens Ande, vilken världen icke kan undfå — — men I kännen honom, ty han förbliver hos eder och skall vara (märk!) i eder. Flera andra bibelställen att förbigå.

Korteligen: Skriften lär uttryckligt, att den helige, allsmåttige Guden, uti och genom den av Fadern och Sonen utgående Anden, verkligen bor uti de trognas hjärtan. Den kunskapen är mig för hög, jag kan icke begripa det. Och likväl är det Guds egen eviga sanning; det är ju dock icke någon dröm eller dikt, utan Guds eget eviga ords lära. Herre, föröka oss tron! Men då nu skriften försäkrat oss om denna stora sanning, att Guds Ande bor i de trognas hjärtan, att »om någon icke har Kristi Ande, så hörer han icke honom till», då blir den frågan viktig:

Huru skall jag veta, att Guds Ande bor hos mig? Varav skall jag märka det?

Här är nödigt att gå grundligt, försiktigt och ordentligt till väga, noggrant efter Guds ord! Utom de obetänksamma kristna, som knappt en gång fråga efter hela saken, om de hava Guds Ande eller icke, finnas ock andra, som väl fråga och undra, ja, önska: »Ack, att jag visste, om jag har Guds Ande, om jag hörer Kristus till och är född på nytt, eller icke!» —men undersöka icke först, huru och varav det skall märkas, utan vilja liksom taga svaret ur luften, gissa och tänka av och an. Därför förbliva de ock i ovisshet, eller tro stundom, att de hava Anden, stundom icke, och tro det ena på lika svag grund, som det andra. Vi måste därför följa Guds ords regel. Vad säger skriften härom? Skriften talar beständigt om ett och samma sätt att pröva detta; hon talar ideligen om Andens *verkningar*, om de verk, han frambringar, om »frukter», »Andens frukt». Detta är det enda vissa tecknet: Gud är en Ande, osynlig, obegriplig; man kan endast i hans verk finna och skåda honom. Vädret är också osynligt; men när vi se träden böja sig och röras, utan någon synlig påstötning, då säga vi: Där går vädret fram. Så kan man ock av verkningarna se, varest Guds Ande bor och regerar.

Men vilka Andens verk och frukter äro, hava vi redan under förra frågan till en del betraktat i anledning av Gal. 5: 22, 23: *Andens frukt är kärlek, fröjd, frid* etc. Vi vilja nu sammanfatta allt, som tillhör Andens verk, under de två huvudtitlar, som Herren Kristus själv givit den helige Ande, för att utmärka, vad hans ämbete skall vara. I sitt avskedstal till lärjungarna, Joh. 14:e, 15:e och 16:e kap., talar Herren flera gånger om Anden, och benämner honom därvid med de två betydelsefulla namnen: *Hugsvalaren* och *sanningens Ande*. Dessa två namn uttrycka, vilka Andens ämbeten och verk äro i våra hjärtan. Namnet *hugsvalare* (paraklätos, förespråkare, hjälpare, tröstare) innebär, att Andens ämbete på jorden är att *först* i vår syndanöd, under samvetskval och lagens hotelser, förklara Kristus för oss (»han skall bära vittnesbörd om mig», Joh. 15: 26) och därmedelst upprätta våra hjärtan, upptända trons frid, fröjd. och kärlek; och *sedan* att i all nöd, sorg och svaghet stå oss bi, trösta och styrka oss, hjälpa vår skröplighet och med utsägliga suckar mana gott för oss (Rom. 8: 26).

Namnet *sanningens Ande* åter betecknar icke blott, att Andens hugsvalelse alltid grundar sig på sanning och evigt varar; icke blott att han är dens Ande och tolk, som heter *Sanningen* (Vägen, Sanningen och Livet); ja, icke blott att han är all sannings uppenbarare och utbredare på jorden, som upptäcker och angriper djävulens lögn och lär oss Guds vilja och råd om vår salighet — icke blott allt detta, utan ordet *sanning* (alätheia) betecknar också ett *rättsinnigt väsende* (såsom Luther översätter det i Ef. 4: 21, »ein rechtschaffenenes Wesen»), eller att det inre tillståndet och livet hos en människa överensstämmer med munnens bekännelse, så att det är sanning i hjärtat, sanning i hela väsendet.

Det är i synnerhet vad Herrens Ande måste göra. Han allena kan rätteligen angripa det djupa, fina, fördolda skrymteriet, det illfundiga hjärtats falskhet. Han angriper och straffar sådant, som inga ord, ingen lagens bokstav kan åtkomma; och han icke blott straffar det, utan verkar också i oss ett nytt rättsinnigt väsende och gör, att vår andlighet blir en verklighet i hjärtat, att det sker, vad ordet

innehåller. Att även detta var Kristi mening, se vi av hans egen förklaring, då han om sanningens Ande tillade: *Han skall leda eder till hela sanningen*; — icke blott *lära* eder, utan *leda* eder; icke blott till *lärans* sanning, utan till *hela* sanningen, även det inre livets. Korte-ligen: i dessa Andens ämbetsnamn, *Hugsvalare* och *sanningens Ande*, återfinna vi just detsamma, som Johannes menar, då han säger: »Nåden och sanningen kommo genom Jesus Kristus», då genom Moses gavs blott *lagen*, som aldrig kunde verka sann helighet i hjärtat, utan i den mån han tyglar levernet, uppväcker desto mer synd i *hjärtat* och således, utan Kristus och tron, skapar antingen skrymtare eller ock förtvivlade hjärtan (ty så ond är — icke *lagen* — utan vår natur. Se Rom. 7).

Men »nåd och sanning» förklarar Luther så, att nåden borttager skulden och straffet, men sanningen angriper det *köttsliga sinnet*, avogheten mot Gud och skrymteriet i fromheten. Således är detta allt detsamma, som i Jer. 31: 33, 34 står om det »nya förbundet». Det var förnämligast i tvenne ting, som detta skulle skilja sig från det gamla: först, att *synden skulle förlåtas*, då den däremot efter lagens förbund skulle *straffas*; för det andra, att *lagen skulle inskrivas i hjärta och sinne*, då den utan nåden blir blott skriven på stentavlorna och i boken, tvingande några ovilliga trälar. Av allt detta se vi nu, vad Andens verk och ämbete är, vad namnen Hugsvalaren och sanningens Ande innebära.

Huru den helige Ande måste vara vår *hugsvalare*, om vi någonsin skola få liv i Kristus, det kunna vi både se på andra och erfara på oss själva. »Ingen kan (i sann tro) säga: Jesus är Herre, *utan genom den helige Ande*.» Ty ehuru vi hava i ordet allt vad vi till vår tröst och salighet böra veta om Kristus, så är det dock helt mörkt, obegripligt, dött och kraftlöst för oss, om icke den helige Ande tillkommer och upplyser vårt förstånd och upptänder vårt hjärta.

Detta se vi på många skriftlärdas ibland oss, vilka hava samma lära, samma Guds ord, som vi, och dagligen läsa det, men likväl förbliva i samma döda väsende, varvid de antingen icke ens se Kristus i ordet, utan se där idel lag och gärningar, eller, om de ock se evangelii sanning, dock aldrig få någon skatt, någon glädje, något liv, någon kraft därav, utan bliva beständigt alltmer insnärjda i egenrättfärdighetens garn. Felet är, att de aldrig med sådan uppriktighet so på sitt inre, på lagens *andliga krav*, att de bliva *modfälda*, *rådlösa*, *förlorade* och börja ropa utur djupet, utan alltid hava ett gammalt hopp kvar på vad de äro, göra, eller skola varda. Och då får Herren icke öppna deras ögon. Men även när en själ är försjunken i nöd, är det lika omöjligt att då kunna tro, om icke den helige Ande ger henne en alldeles ny syn på Jesus. Här äro allt för stora berg i vägen: hon är hel och hållen full av synd; samvetet fullt av oro, ångest, mörker och oreda; förnuftet fullt av motsägelser; känslan full av sorg och bitterhet; och Gud står för själen såsom en helig, sträng, allvarsam och förskräcklig Konung. Att häva dessa berg står icke i någon mänsklig förmåga. Det känner man då, när man, oaktat allt det tröstliga evangelium man läser och hör, dock sitter där lika torr, död, hemsk och mörk i sitt hjärta, dock får ingen. kraft därav till tro, frid, kärlek och liv i Kristus.

Däremot, när Anden gör ordet levande för hjärtat, då ser man på en gång en sådan obeskrivligt stor nåd, att man undrar på, varest man haft sina ögon, då man icke förr sett detsamma; man börjar förundra sig, glädjas, fröjdas, eller åtminstone hoppfullt sucka, längta och önska att få det riktigt visst för sitt hjärta. Då har Anden varit tillstädes.

Då säger man: Nu ser jag, att i oss är dock idel uselhet och fördömlighet, men i Kristus all frälsning, all vår rättfärdighet; nu ser jag, att allt mitt arbete har varit ett otrosarbete att upprätta min egen rättfärdighet; nu ser jag, att ingenting är stort eller aktas något för Gud, utom hans egen Sons död för syndare; nu ser jag, att han har dött för alla., för de största syndare, och — *för mig*, också för *mig*, och att *det är nog*, evigt nog, för alltid nog, på denna stund nog, nog för mig, sådan jag nu är; nu ser jag, att Gud brinner av kärlek och lust att få göra oss gott, och att jag hade långt för detta fått samma nåd, om jag blott kunnat tro, men att det blott varit min egen otro, som förhindrat denna saliga stund. Ja, nu ser jag, att om jag ock varit tusende gånger ovärdigare, om mina synder varit tusende gånger svårare, hade nåden dock varit tusenfalt större, emedan Kristus, Guds egen Son, dock är tusenfalt större än jag, och han har dött i mitt ställe.

Se, så talar nu den troende själen; och nu börjar hon leva ett nytt liv, nu känner hon verklig kärlek, fröjd och frid i sitt hjärta; ögat glänser av ödmjuk glädje; munnen talar ett nytt tungomål om nåd och

rätt; i hjärtat börjar ett förtroligt umgänge och samtal med Frälsaren, en barnskapets ande, som ropar: *Abba, Fader*.

Samme Hugsvalare behöver den troende sedan allt framgent. Han är väl född av Anden, och Anden är villig; men det, som är fött av köttet, *är kött och förblir kött* och strider emot Anden; därjämte lever han i den onda och farliga världen, och vår fiende djävulen söker stundligen att föra honom i någon synd. I en sådan beständig strid är det icke möjligt, att han alltid skulle stå så fast; han förgår sig, han syndar av mänsklig svaghet; strax mörknar det för hans trosblick, Gud synes allvarsam, vred, avlägsnad. Han försöker nu att tro, bedja, läsa, men allt är kraftlöst, torrt, dött, kallt. Men i hans inre är en ousäglig suckan, Anden hjälper därmed hans skröplighet; om en timme, en dag eller längre får han åter ett nytt ljus i evangelium; ett ord träffar hjärtat; Anden säger åter: Var vid god tröst; du har visserligen syndat och vore värd att förkastas, men »Gud vill ingen syndares död; han handlar icke med oss efter våra synder», ty då bleve intet kött frälst, utan »så hög som himmelen är över jorden, så väldig är hans nåd över oss»; är din synd väldig, så är din rättfärdighet i Kristus ändå mycket väldigare; ty du är dock icke en så stor person, som Frälsaren är! Du är icke heller döpt till dig själv, att du skall bestå i din egen rättfärdighet, utan du är döpt till Kristus och därmed iklädd Kristus, att du skall bestå blott i hans rättfärdighet. Att du har verklig synd i dig, det är sant; men att du också har en verklig rättfärdighet i Kristus, det är ock sant.

Att lagens dom är rätt och billig, det är sant; men att Kristus förlösat oss ifrån lagens förbannelse, det är ock sant. Dessa eller dylika äro den helige Andes hugsvalelser. På detta sätt underhåller han beständigt i oss tron på Kristus, som är vårt liv. När denna saknas, härskar lagen över oss, och våra, hjärtan vilja dö av stor ångest och fruktan; men när Guds nåds ljuva väder begynner att blåsa, då upphöra lagens hotelser, och våra hjärtan giva sig till freds och vila på Guds nåd, såsom ett stackars, sårat barn vid sin kära moders sköte. Och detta är det rätta; detta är Guds vilja om oss, detta är himmelriket på jorden; »Andens sinne är *liv och frid*» (Rom. (8: 6).

Stundom råka, vi i en lång ängslig torka, känna varken ett eller annat, må därav mycket illa och frukta att alldeles dö bort: och då — huru jämmerligt vanmäktiga känna vi oss icke! Vi kunna icke på något sätt ändra det. Men då hjälper Anden vår skröplighet, så att när vi höra ordet, läsa det eller tala med en vän därom, hjärtat börjar på nytt se, huru Herrens fridsförbund i Kristus dock står fast, vi begynna åter se och smaka, huru ljuvlig Herren är. Och då hava vi åter liv och frid.

Ofta erfara vi sanningen av vad Pretorius säger: »Huru ljuvligt är det icke, när en om morgonen läser ett tröstevikt evangelium i bibeln, och sedan får höra en god evangelisk predikan», eller, då sådan predikant saknas, dock läser en god och kraftig evangelisk betraktelse! »Huru är man icke då såsom i himmelen! Huru tröstas och vederkvickes icke då ens hungriga och matta själ, så att man blir likasom ung på nytt, såsom David säger: 'Herren mättar ditt begär med sitt goda, så att du blir ung på nytt såsom en örn' (Ps. 103: 5)! Ty Guds ord, det heliga evangelium, är en så nåderik predikan, att det förer den helige Ande med sig, när det läses, höres och betraktas, och det förnämligast uti gudaktiga vänners samtal.»

Sedan hugsvalar den helige Ande sina barn också i all annan bedrövelse på jorden, i förföljelse, fattigdom, sjukdom och andra tidens vedermödor. Ty sedan de genom Guds vår Frälsares nåd och makt blivit uttagna från satans rike, bliva de beständigt efterjagade av denne fiende, beskjutna, skrämde och ängslade av hans glödande pilar, varav mycken bitter härtepinna kommer, ofta nästan till döds; och fastän intet verkligt ont eller bedrövt är på färde, så befara de likväl allt ont och tillbringa många dagar i suckan och klagan.

Sådan bedrövelse och skrämsel hava de kära kristna stundom av sitt eget kött och blod, så att de kröka sig som en mask och icke veta, vart de skola vända sig. *Världen*, såsom djävulens trofasta brud, avlåter icke heller att plåga Kristus i hans lemmar, och det allt intill den yttersta dagen; ty hon förföljer, försmädar, beljuger och misstyder på det arglistigaste alla dem, som vilja leva gudligt i Kristus Jesus, och tager ofta anledning av en ringa förseelse, den hon på det svartaste utmålar och utsprider bland alla.

Detta gör ett gudligt och om ett gott rykte angeläget hjärta ganska ont, att dess ära skall bliva utskämd bland gullöst folk. Till sådan försmädelse äro i synnerhet »falska bröder», de fariseiska kristna mycket benägna och flitiga; Abel skall hava sin Kain och Isak sin Ismael, hans halvbroder, »tjänstekvinnans son», vilken var en »bespottare», och Kristus sin Judas; dessa skola på allt sätt vanrykta och häckla Guds älskliga helgon, vilka dock inom kort skola med stor fröjd och härlighet framställas för Guds ansikte.

Därnäst infinner sig ock armod. och hemlig gäld, som ådrager en kristen många sorgfulla och sömnlösa nätter; omsider sjukdom, samt ålderdomen med dess besvärligheter och äntligen döden.

Emot allt detta tröstar den helige Ande kraftigt sina barn, påminner dem Guds ord, de ljuvliga trösteorden av Frälsaren och av David m. fl., och visar dem tydligt, att de måste bereda sig på att varda plågade av satans glödande pilar, varda stungna av ormen, sedan de blivit Kristi lemmar; även att världen skall hava samma sinne mot oss, som hon hade mot vår Herre o. s. v.; men däremot tröstar han oss därmed, att, om satan och värld hata oss, vi dock hava Guds vänskap, de heliga änglars tjänst och tusende trogna människors kärlek och ynnest, som tänka på oss och tala till vårt bästa; samt att de ondas hop skall icke länge rasa, utan hastigt förgås, då Gud däremot snart skall förvandla sina kära barns vedermöda i evig och utesäglig fröjd och härlighet; ja, att »vår bedrövelse, som dock är kort och lätt, bereder åt oss på översvinneligt sätt i översvinneligt mått en evig fullvikt av härlighet».

Gode Gud! huru ofta har icke denna din hugsvalelse tröstat oss, att vi fått nåd besinna oss och tänka: Varför är du så bedrövad, min själ och varför är du så orolig i mig? Kom ihåg, vem du är och vad du har!

Är *du* syndig och icke värd att tröstas, så är ju dock *Kristus* din rättfärdighet, så är du dock övermåttan rättfärdig, ren, dejlig och benådad i den älskade! Är du föraktad. av människor, sörj måttligt, du är högt aktad på högre ort, hos Gud och hans änglar. Om en dåre kallar dig dåre, så är du därför ingen dåre, utan rätteligen vis, då du utvalt den bästa delen, lärt söka det enda nödvändiga. Är du fattig, så är du dock övermåttan rik, ty du är Guds arvinge och Kristi medarvinge.

Korteligen: »såsom intet havande och dock allting ägande; såsom fattiga och dock många rika görande; såsom okända och dock väl kända; såsom döende, och se, vi leva! Därför: såsom bedrövade och dock alltid. glada» (2 Kor. 6). Detta är Hugsvälarens röst; detta är »villighetens Ande» (Ps. 51: 14); detta är »Guds frid, som övergår allt förstånd och bevarar våra hjärtan och tankar i Kristus Jesus».

Till denna hugsvalelse eller till Hugsvälarens ämbete hören också, att han är en *bönens Ande*, uppväcker och manar oss till bön och ger oss nåd att kunna förtroligt tala med Gud om allt vad oss trycker. Därför kallas han *nåds och böns Ande* (Sak. 12: 10). Vilken stor hugsvalelse och salighet på jorden är det icke, när världen utstöter oss, och hjärtat genom djävulens eldpilar och skrämshot är sårat och svagt, och livet blir oss mörkt och bittert, att då få fly till den alltid trofaste och mäktige Frälsarens bröst i bönen., där få utgjuta oss och omtala allt vad fienderna göra oss, allt vad oss bedrövar! O, huru lätt och ljuvt blir det icke då i hjärtat! Detta var den väg att få tröst och hjälp, som Mose alltid brukade, och David och alla helgon.

Om Luther förtäljes, att han under sina arbeten och strider med mörkrets rike ofta var så modfärdig och vanmäktig, att han var nära att giva allt förlorat och, såsom han sade, »kasta nycklarna för sin Herres fötter», d. ä. uppsäga tjänsten hos honom. Men när han då blott en halvtimme fick vara ensam med sin Gud i bönen och med ordet styrka sig, kom han ut med ett glädjestrålade ansikte, såsom ett ungt lejon, eller hellre som en Herrens ängel, och han var nu icke *den*, som ville giva verket förlorat.

Samma mäktiga hugsvalelse och kraft kan varje trogen ännu få. Om vi blott söka Hugsvälaren där, vare sig han lovat att finnas, i »trons predikan» eller evangeliets ord, i sakramenten och bönen, så har han ännu alltid och för oss alla samma hugsvalelse och kraft att giva. Därpå har Gud ingen brist. David säger trösteligen: »Guds källa har vatten till fyllest» (Ps. 65: 10). Ja sannerligen: »Guds källa har hugsvalelsens vatten till fyllest.»

Men såsom den helige Ande är en Hugsvälare, så är han ock i och med detsamma *sanningens Ande*. Även det vilja vi något närmare betrakta. Måtte samme sanningens Ande nu giva var och en, som läser detta, nåd att vara uppriktig mot sig själv, att allvarligt pröva sig! Den helige Ande är »sanningens Ande»; ty han gör, att det blir sanning i vår gudaktighet, att vår gudaktighet blir en verklighet i hjärtat,

blir sak och verk och icke blott fromma tankar, föreställningar, inbillningar, ord och föresatser. T. ex. då en människa, ännu utan trons liv, utan den helige Ande, söker gudaktighet och helgelse, talar och tänker hon väl åtskilligt vackert och nitiskt om *försakelse*, *ödmjukhet m. m.*, vinnlägger sig ock om att försaka och övergiva många ting, som hon förr älskat och som tillhöra världen; men se, på samma gång har hon en hemlig tillfredsställelse, ja, sitt hopp och sin tröst i samma sin försakelse och kan vara full av självkärlek och inbillning om sin egen fromhet. Huru är det då med försakelsen? Där fattas själva huvudsaken, fattas det första och förnämsta stycket av en rätt försakelse, som är, att *försaka sig själv*; ty därtill hör, att *tycka verkligt illa om sig själv*, verkligt misströsta på sig själv. Hon kan väl ogilla vissa sina oarter och sämre gärningar, men *sig själv* älskar hon, så länge hon kan finna tillfredsställelse i någon sin egen bättringsövning.

Mången vill icke förstå sig på någon skillnad mellan dessa tvenne ting: vara missnöjd med vissa sina sämre gärningar och oarter, eller däremot vara missnöjd med *sig själv*, hålla sig själv hel och hållen för en fördömmelsevärd, föraktlig syndare; men det är dock *just detta*, som egentligen skiljer den sanna och falska bättringen från varandra. Att således rätteligen försaka sig själv, att tycka verkligt illa om sig själv, det kan ingen utom den helige Ande verka; det sker endast i den sanna bättringen, då Gud först överhopar själen med sådana lagens krav, som hon icke kan fullgöra, men dock på allvar vinnlägger sig om och därför omsider misströstar på sig själv och alla sina företag; och, för det andra, överhopar henne med nåd, genom evangelium, då hon får trons ögon öppnade och ser, huru hon fått dubbelt av Herrens hand för alla sina synder; ser, huru Gud, mitt i hennes största ovärdighet, blott av nåd förlåter henne alltsammans (inre och yttre synder, forna och närvarande synder, grova och fina synder), rentvår henne och rättfärdiggör henne, utan ringaste förskyllan, blott för Kristi stora förtjänst. Då smälter hon, då försjunkar hon i innerlig blygsel över sig själv, då kan hon icke nog förakta sig själv; då först börjas den rätta försakelsen; då är det sanning i hennes försakelse. Detta gör »sanningens Ande».

Vidare talar en utan tro och Ande arbetande själ om *kärleken*: man måste hava kärlek, man måste älska Gud och sin nästa; vem skulle icke älska Gud o. s. v.? Men se, om en sådan människa kommer till en liten stunds besinning och får nåd att rätt uppvakna, måste hon bekänna, att hon ännu aldrig fått denna kärlek i sitt hjärta, i verklighet, om hon ock i fyrtio år arbetat därpå, utan att det i hennes hjärta ännu alltid är kallt och dött, icke kärlek, liv, värma och salighet. Allt hennes tal om kärleken har således varit blott ord i munnen, blott tankar och föresatser, ingen verklighet, ingen sanning. Men när nu samma människa blir orolig över detta jämmerliga skrymteri och därjämte känner, att hon icke förmår så mycket, som röra ett finger till sakens botande, och i denna sin förlägenhet får nåd som idel nåd, får nåd att se och tro *Guds kärlek*, Guds alldeles oförskyllda kärlek genom Kristus, får försäkran om alla sina synders förlåtelse — se, då kan hon icke låta bli att älska den så övermåttan nådige Guden, då försmälter hennes arma hjärta av Guds kärlek, Gud blir henne så kär och ljuvlig, att hon nu kan med innerlig värma utbrista med Petrus: »Herre, du vet allting, du vet, att jag har dig kär!» Nu är det sanning med kärleken, nu är den en verklighet i hjärtat. Detta är vägen, på vilken den helige Ande gör vår gudaktighet till sanning och verklighet.

Häri kan nu likväl ligga något förklarligt. Att man måste älska Gud, när man på ett levande sätt tror hans utsägliga kärlek och stora förlåtande, däri ligger något naturligt. Men därför är det ett desto underbarare och härligare vittnesbörd om Guds Andes närvaro och synnerliga skapande kraft, att samma gång själen får liv i Kristus, uppkommer hos henne också en förut alldeles okänd kärlek till alla människor — till människor, som aldrig gjort henne det ringaste gott; det uppkommer nämligen dels en barmhärtighet eller ömhet för alla människors nöd och fara, och en verksam nitälskan för deras bästa, lekamligt eller andligt*; dels ock en särskild kärlek till alla, som älska Gud, och som bliva oss såsom bröder och systrar på det innerligaste kära.

Denna kärlek till nästan kan aldrig förklaras på annat sätt, än som aposteln säger, att vi ock blivit delaktiga av Guds natur (2 Petr. 1: 4). Ty »Guds natur» är kärlek; »Gud är kärlek» (1 Joh. 4: 8). Och just därför att denna kärlek aldrig kan tagas, utan att den i den nya födelsen varder verkad av Guds Ande, därför har ock Kristus (Joh. 13: 35) och Johannes (1 Ep. 3: 14; 4: 7 m. fl.) och Paulus (1 Kor. 13) just satt denna kärlek till tecken på de rätta lärjungarna, de som äro »födda av Gud». Men på, detta sätt verkar sanningens Ande också hela lagens fullbordan i oss; ty aposteln säger uttryckligt: Den som älskar, han har *fullbordat lagen — kärleken är lagens fullbordan* (Rom. 13: 8-10).

Men sanningens Ande gör icke blott i allmänhet allt, som tillhör gudaktigheten, till verklighet i hjärtat, utan det är ock hans särskilda verk och ämbete att angripa hjärtats djupaste skrymteri och verka en djup uppriktighet och allvarlighet i de trognas hjärtan, ett rättsinnigt och redligt väsende. Detta är ett det mest härliga och beprisansvärda verk av Anden.

Vi veta, att det mest utmärkande i det adamitiska fördärvet, själva ormasäden och giftet uti oss, är det djupa, oändliga *skrymteriet i hjärtat*, dess slingeraktighet och självbedrägeri, självförtroende och säkerhet. Däröver har Herren Gud särskilt klagat, då han säger: »Illfundigare än allt annat och fördärvat är hjärtat; vem kan känna det? *Jag Herren* (allena) utrannsakar hjärtat» etc. (Jer. 17: 9). Till samma oändliga fördärv hörgir ock, att människan vill ingenting så gärna tro som sitt eget hjärtas röst; vad. hon själv tycker, känner, ser och vet, det tror hon.

Men se nu här, vad Herrens Ande kan göra! Om någon sade oss, att en kristen måste komma därtill, att han så misstror sitt hjärta, att han icke ens tror sitt eget medvetande, så skulle vi i allmänhet hålla det för alldeles omöjligt. Icke dess mindre finner man hos en människa, som varit i den *trånga porten* och nu lever det andliga livet, såsom något just utmärkande, att hon ofta klagat: Jag fruktar, att jag bedrager mig, att jag till äventyrs ligger i något fint skrymteri; blott jag visste, att jag vore uppriktig o. s. v. Om man då svarar: Du vet väl själv, om du skrymtar? så säger hon: Jag fruktar, att jag icke förstår det själv, att mitt falska hjärta bedrager mig. Se, således vågar hon icke tro sitt eget medvetande. Detta besynnerliga verk av Herrens Ande finna vi hos många helgon i skriften. Evangelisterna berätta, att då Jesus sade till de tolv apostlarna: »En av eder skall förråda mig»; så blevo alla de trogna lärjungarna svårligen bedrövade, och *var och en av dem* begynte säga till honom: *Icke är det väl jag? och en annan: Icke är det väl jag?* (Matt. 26: 22; Mark. 14: 19). Således vågade de icke tro sitt eget medvetande — under det Judas, som visste sig vara den rätte mannen, ännu satt säker och obekymrad. vid deras sida.

Även hos David finna vi samma misstroende till det egna medvetandet, såsom då han beder: »Utrannsaka mig, Gud, och känn mitt hjärta; pröva mig och känn mina tankar; och se till, om jag är stadd på en olycksväg» etc. (Ps. 139). Se nu här: då en själ icke vågar tro sig själv, utan är så rädd för en andens falskhet, som hon icke vet med sig, att hon ropar till Herren själv, att han måtte uppenbara det, och även låter av hans ord straffa och rätta sig uti allt, som hon efter köttet mest älskar, då har visserligen sanningens Ande verkat den rätta uppriktigheten, sådan den i detta livet kan vara. Och se, vilket stort och beprisansvärt verk Herrens Ande verkar i oss!

Det, som är alldeles omöjligt för hela världen, för de lårdaste, visaste och mäktigaste, såsom att frigöra sig från det köttsliga sinnet, dess självbehag, självförtroende, liknöjdhet för Gud och om nästans salighet, egennytta och avund. m. m., som håller de förträffligaste världsmänniskor fångna, och att däremot få verklig kärlek till Gud och nästan, samt en sådan uppriktighet och självförsakelse, att man verkligt tycker illa om sig själv och icke ens vågar tro sitt eget medvetande — detta som är det mest stridande mot all mänsklig natur, det finnes nu verkat i den svagaste och eländigaste människa, finnes nu i sanning uti hennes hjärta, så att hon verkligt älskar Gud och nästan m. m. Se, detta är ju dock det underbaraste och härligaste bevis, att själva Skaparens Ande varit där och skapat ett nytt hjärta. Men sanningens Ande utövar samma ämbete allt framgent i de trognas hjärtan. En kristen får genom hela sitt liv erfara samma nådesunder av den rena, heliga, nitälskande Andens inneboende och verksamhet i sitt hjärta. Detta består i synnerhet däruti, att Anden så håller vakt i sin boning, att intet ont där får förehavas, som icke straffas och angripes. Känna vi icke detta dagligen? Sådant, som ingen annan människa ser, eller anser ont och farligt (ehuru ordet visserligen förklarat det för synd), sådant, som förnuftet och det naturliga samvetet dock icke giver akt på, sådant bestraffar Anden genast hos en kristen.

T. ex. att blott sysselsätta tankarna med fåfängliga ting på en stund, då man kunnat i sitt hjärta tala, med härlighetens Herre, eller att tala fåfängliga ord, då man bort antingen tala något nyttigt, vem aktar sådant? Men i en kristens hjärta blir detta på det kraftigaste bestraffat. Det ropar genast uti hans inre: Ack! var har du varit? Vad har du gjort? Synnerligen nitälskar Anden för ödmjukhet, kärlek och renhet. Huru fint märker han icke och bestraffar den hemligaste egenkärlek, självbehag och förnöjelse i egna företräden, egna dygder, gåvor, vackra ord eller gärningar! Vårt inneboende fördärv och djävulen vilja till äventyrs fånga oss med sådana företräden och uppblåsa, högmod i hjärtat; genast

känna vi en förskräckelse därvid, en blygsel, och ropa till Gud: Fräls mig och förlåt mig! Då märka vi, att vad vi kände var vännens slag.

En annan gång rör sig i hjärtat något missnöje mot vår nästa, någon vrede eller avund, eller ock orena tankar och begärelser; genast straffar oss Anden, vi förskräckas, vi ropa till Gud. Göra vi åter icke detta, utan äro Anden olydiga och giva synden rum, då få vi mycket lida; dels emedan Anden då desto mera straffar oss, dels emedan fienden också infinner sig och vill helt fördöma oss, föra oss i trälldom och otro. Men på detta sätt regerad är nu en kristen i det tillstånd, att han aldrig kan leva i någon synd; han är beständigt *fästad vid korset*, såsom aposteln säger i Rom. 6: 6.

Vill han giva köttet löst, vill han icke bliva lydig och stilla i sitt korsfästa tillstånd, så får han dess mer lida. Detta gör sanningens Ande, den. rene, helige Anden, som bor i oss. »Och sannerligen (säger Pretorius), om den helige Ande icke så gjorde och lade synden ett betsel i munnen, skulle hon. visserligen, såsom en yr och bångstyrig häst, taga överhand, även hos de redligaste kristna, och så kasta dem ur sadeln, att de skulle känna det i alla sina livsdagar; såsom det ock genom Guds visa tillstädjelse mången gång sker, på det hans barn måtte lära ödmjukhet och veta att giva andra råd.» Men då ett sådant fall skett, eller ock en mindre förseelse, så att nu bedrövelse är på färde, då är åter Anden nära såsom hugsvalare, påminner oss många skriftens tröstespråk om den eviga nåden i Kristus och giver oss åter trons gåva, så att vi dock ännu igen kunna stilla, vårt hjärta för Gud och låta hugsvala oss. Och när vi åter äro tröstade och fått försäkran, att Gud förlåtit oss synden, då märka vi genast Andens sinne i oss förnyat och styrkt, så att vi få en ny lust att desto trognare följa Frälsaren, samt prisa och bekänna, honom, och desto bättre vaka mot synden; såsom David säger i 119:e psalmen: »Jag vill löpa dina buds väg, ty du tröstar mitt hjärta» (v. 32).

Men som vår tröst aldrig står på samma punkt, så är ock vårt löpande, vårt leverne alltid omväxlande och skröpligt; och när Gud i sin vishet tillstädjer sådant, nedsjunka vi ock i så stor svaghet, att vi ofta äro nära att giva allt förlorat och kunna ingenting mindre tro, än att vi hava den helige Ande och regeras av honom. Men sådant sker icke utan orsak, ty själva önska vi ingenting så innerligt, som att kunna få leva i en jämn och beständig Andens tröst och kraft, helighet och starkhet; men David säger åter: »Besinnen dock, att Herren förer sina heliga underligt» (Ps. 4: 4).** Herren vill icke heller, att vi skola hava full himmel på jorden, utan att vi skola bliva mätta på detta livet och hjärtligen längta efter det eviga, varest all svaghet upphör, varest vi skola varda alldeles fullkomliga.

Härom har Luther över episteln på pingstdagen dessa kostliga ord: »Så länge vi leva i köttet på jorden, kan det icke komma därtill, att vi skulle vara utan all svaghet och bräcklighet; och du skall ingen sådan människa finna, som utan synd och utan bedrövelse är full med rättfärdighet och fröjd; ty en kristen är ändå av kött och blod såsom andra människor, undantagandes, att han strider mot synden och den onda begärelsen och känner vad han icke gärna vill känna; då de andra åter alls intet bekymra sig därom och strida platt intet däremot. Därför måste en sådan människa icke döma efter sin känsla, som vore hon därför förlorad.»

Denna sanning finna vi bekräftad i all skrift och i alla de heligas exempel; och dock i all denna skröplighet regerar Anden ändå så mäktigt, att de kristna i allmänhet äro ett kärleksfullt, saktmodigt och rättfärdigt folk, av vilka man kan tillförse sig allt gott. Sådant kommer därav, att sanningens rene, helige Ande icke tillåter dem gynna och följa någon enda synd.

Äntligen kallas Anden också därför sanningens Ande, att han i evig strid mot »lögnens fader» utför alla sina verk genom *sanningen*, öppnar för oss den gudomliga sanningens skatter och allt framgent bevarar oss i denna sanning mot alla främmande och förvillande röster. Detta erfara vi först därigenom, att han giver oss ett alldeles *nytt ljus i ordet*, så att vi se vad vi förr aldrig sett, och vad hela världen icke ser, fastän de med ögonen se och med. öronen höra samma Guds ord.

Denna Andens upplysning är så underbar och härlig, att de trogna aldrig nog kunna förundra sig och fröjdas, då de besinna och omtala, huru många år de läst Guds ord om vårt djupa fördärv, om Guds helighet och domar, om vår bestämda fördömmelse utom Kristus m. m., men dock alltid. varit lika säkra och sovande, likasom de aldrig hade sett det; men huru det kom en stund, då de blevo så gripna av dessa sanningar, att de icke fingo någon ro, någon vila, förr än de fått trons försäkran om syndernas

förlåtelse. Likaledes, huru många år de läste evangelii allra trösteligaste försäkringar om en fri och fullkomlig nåd för *alla* syndare, i *alla* händelser, blott genom Kristus, och huru allt dock var lika mörkt, tungt, kallt, ängsligt, kraftlöst; men huru i den stund, då Anden öppnade ögonen, de sågo en så övermåttan stor nåd, att de uppfylldes av utsäglig tröst, frid, visshet och klarhet. Sådant gör Anden. Denna upplysning förökar han ock allt framgent, så att vi få se mer och mer, ju längre vi vandra fram på sanningens väg; vi bliva mer och mer förundrade över, huru gudomligt sant allting är, som står i ordet, huru utsägligt träffande och sant allt är där beskrivet, om oss och vår natur, om Gud och hans vägar, om världen, djävulen m. m. Sedan är det ock endast samme sanningens Ande, som bevarar och hjälper oss, när förvillande röster föra oss i mörker och förvirring, då den ene säger så, en annan annorlunda, och alla vilja vara sanningens härolder, så att de kära nådebarnen däröver ofta bliva så ängsliga, att hjärtat i dem vill brista. Då kommer Anden och hjälper deras skröplighet och giver dem inom kort ett så klart ljus i ordet, att om ock en ängel av himmelen predikade annorlunda, än Paulus predikat, de vågade med honom säga: »Han vare förbannad!» (Gal. 1.)

Därvid gör Anden, att allt, som icke är hälsosamt, allt, som icke överensstämmer med läran om Kristus (vilken dock allena är och förbliver vägen och sanningen Joh. 14: 6), det bortflyger såsom agnar för vädret, när Herrens Ande blåser därpå (Jes. 40: 7), och de stanna ännu åter vid det gamla enkla ordet om tron, som en gång gjort dem saliga. Se, Johannes säger: »Detta har jag skrivit till eder om dem, som förvillade eder. Och den smörjelse, som I haven fått av honom, förbliver i eder, och I haven icke behov av att någon lärar eder; utan såsom samma smörjelse lärar eder om allting, så är det ock sant och icke lögn; och såsom hon har lärt eder, så förbliven i honom» (1 Joh. 2: 26, 27), d. ä. förbliven fasta vid den lära, som en gång medfört Anden, liv, frid, fröjd, kärlek, kraft och salighet i Kristus. Detta är smörjelsens Ande. Varje kristen plägar vanligen en och annan gång hava en försökelsestid i avseende på själva läran; då vare detta vår tröst: smörjelsen, sanningens Ande skall föra och leda oss i all sanning.

Men då vi nu sett, vad som är Andens utmärkande verk i våra hjärtan, så är ock svaret givet på frågan: *huru vi skola veta, att vi hava Anden*. Paulus säger: »Männen I icke eder själva, att Jesus Kristus är i eder?» (2 Kor. 13: 5). Känner I icke, om han verkar sådana verk uti eder, som ordet säger, att han skall verka? Märk! då du icke blott vet, att du en gång fordom fick nytt ljus i lagen, så att du började söka frälsning, och fick nytt ljus i evangelium, så att du började hungra och törsta efter den stora nåden, ja, blev tröstad, glad och salig i Kristus och fick nytt sinne, nytt tungomål, nytt liv; utan att du ock ännu dagligen far efter att leva i Kristus, känner dina synder och brister så, märk så, att du icke kan bärgas utan att av ordet få en tröstlig försäkran om din Frälsares nåd, plägar också få denna tröst och med densamma en förtrolig Ande, som ropar: *Abba, Fader*, d. ä. ett förtroligt umgänge och samtal med Gud, samt nytt uppsåt och ny lust att leva honom trogen, ja, bekänna honom med ord och leverne, för vän och ovän — se, sådant är dock, om det än är uppblandat med utsäglig skröplighet, det allra säkraste bevis, att Guds Ande bor och verkar uti dig; ty sådant kan aldrig naturen frambringa. Luther säger om Andens vittnesbörd, i Ep. Post. n:o 46, § 25: »Det kan du ju känna hos dig, om du i nöd och ångest får tröst av evangelium och därigenom övervinne en sådan tvivlan och förskräckelse, så att ditt hjärta kan visst sluta, att du har en nådig Gud och kan i sådan tro gladeligen åkalla honom och av honom vänta hjälp!

Detta är det rätta invärtes vittnesbördet, varpå du kan märka, att den helige Ande verkar i dig.» Och uti boken: »M. Luthers förklaring över Episteln till de Galater», kap. 4: v. 6, säger han: »Den som förnimmer, att han (i allmänhet) har lust och kärlek till Guds ord, *gärna hör, talar, tänker och skriver om Kristus*, han vete, att sådant visserligen icke sker av mänsklig vilja eller förnuft, utan att det är den helige Andes gåva. Ty det är omöjligt, att sådant kunde ske utan den helige Ande; likasom det däremot är ett visst tecken, att djävulen bor där, varest man skyr Guds ord och hatar detsamma.» (Men härom står på detta ställe i samma bok så mycket gott, att ett gudälskande hjärta icke gärna kan läsa det utan stor uppbyggelse och tröst, varför vi sluta med att hänvisa dit.)

Den tredje viktiga frågan blir slutligen denna: *Vad böra vi i synnerhet besinna därvid, att Guds Ande bor i våra hjärtan?* (Detta måste nu helt kort besvaras.) Vi böra besinna, först, att detta ju dock är den *allra största ära, härlighet och salighet på jorden*, nämligen att vi hava Guds Ande boende i oss. Den människans hjärta är ju dock, ehuru litet därav synes för människoögon, en så stor, vördnadsväckande helgedom på jorden, att såsom Basilius säger, (i anledning av Kristi rättfärdighets iklädande), »man

borde stiga upp och buga sig för en sådan människas blotta skugga». Ty tänk, vilken ära och nåd, att samme Ande bor i oss, som bor i Gud! Och tänk vilken tröst! Då måste Gud visserligen mycket väl känna allt vad oss trycker och klämmer, när hans egen Ande bor i oss! Detta behöver blott av var och en djupt betänkas.

För det andra böra vi besinna, vilken allvarsam varning däri ligger för allt lättsinnigt och syndigt väsende, varigenom den kropp och de lemmar, som äro Guds Andes tempel, kunna ohelgas. En kristen borde intet ögonblick glömma, vilken hög gäst han hyser, på det att han icke måtte bedröva och bortdriva Anden genom någon ogudaktighet eller ohörsamhet. Därom har aposteln Paulus många tänkbara ord, såsom dessa: »Veten I icke, att I ären ett Guds tempel, och att Guds Ande bor i eder? Om någon fördärvar Guds tempel, honom skall Gud fördärva; ty Guds tempel är heligt, vilket I ären» (1 Kor. 3: 16). Se vidare kap. 6: 15-20; 2 Kor. 6: 16).

Ja, blott att med många fåfängliga tankar och ord fördjupa sig i småsaker, att då man kunde invärtes umgås med härlighetens Herre, i stället vända ryggen åt honom! O, vilken betänklig sak! »*Bedröven icke Guds helige Ande*» (Ef. 4: 30).

Slutligen: måtte alla kristna, i denna farliga och underliga tid, icke förgäta att flitigt *bedja* om Guds Ande, för sig själv och hela Guds församling. Utan Guds Ande skall allt andligt förödas och bortdö, allt vårt arbete bliva fåfäng uselhet, *Vaken och bedjen!* Det är ju märkvärdigt och tröstligt, att Kristus givit oss ett särskilt löfte, att han vill höra bönen om den helige Ande, då han sade: »Om nu I, som ären onda, förstår att ge edra barn goda gåvor, huru mycket mer skall icke den himmelske Fadern giva den helige Ande åt dem, som bedja honom!» (Luk. 11:13).

* *Som vida bör skiljas från* begäret all blott förvärva anhängare *eller låta höra sin visdom, vilket finnes hos alla falska andar, den verkliga kärleken förutan*

** Enligt bibelkommissionens Översättning av år 1878 lyder denna vers: »Besinnen dock, att Herren underligen förer den han har kär»; enligt den av år 1890 åter: »Besinnen dock, att Herren har utvalt åt sig den fromme.

- **C-O Rosenius** (1848)

© **Pietisten**

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om syftet är att främja Kristi rikes tillväxt.
www.pietisten.com